

M A G Y A R K U R I R

Bécsből, Pénteken, November' 16-dikán 1821.

Török Birodalom.

A' Zantéből Oktober' 11-dikén indúlt tudósítások szerint az Ottomannus hajós seregnek azon Osztálya, melly az Algiriai apró hajókból áll, egy Török Fregát 's egy Goelette által kísértetvén 's 1500 katonákat vívén, evezését Patrástól a' Lepantói öbölbe Galaxidihez vette, oda ezen fegyveres csapatot kiszállította, 's ezen helyet, melly eddig a' Görög tengeriragadozóknak legfőbb fészke volt, felégette, 's a' Galaxidi' kikötőhelyében találtatott Görög hajókat részint özszerongálta, részint Patráshoz vitte. A' Görögök magok, látván, hogy igen nagy erő által támodtattak meg, kevés ellentállás után hátat adni kéntelenítették 's magokat a' hegyek közzé vonták el. Oktober' 5-dik 's 6-dik napjain nagyobbára az egész Ottomannus hajós sereg oda hagyta a' Lepantói és Petrasi öblöt.

* * *

Jassyban Oktober' 18-dikán illy Császári Fermánt hirdettek ki: — „Nagy, tisztelt, és hatalmas Tanácsosok, Csudáraméltó Administrátorok, bölcs és éles látású, az Egek' Királyától külömbkülömb módon megajándékozott 's a' népek' dolgai' igazgatására megbizatott emberek, Te Ibraili valóságos Kormányozó és Nazír, Bekir Pascha, 's Te is Moldvai Tscherkedschi, Wezir, én Salich Paschám! „A' mi Fényes Portánknak tudrára esett, hogy Moldva és Oláh Ország tartó-

mányaikban a' támodók semmivé tétettek 's néhány hüséges Raajáink a' magok' hirtokaikba már vissza is tértek, 's mások is készen vagynak a' visszatérésre, 's csak azért késnek, hogy Országló Fejedelem nem lévén, a' Fejedelmi jövedelmek, millyenek a' Vámok, Só-bányák 's egyebek megdugultak, sőt hogy a' Brassóba futott Birtokosoknak mezei gazdaságaik hevernek: 's minthogy Moldva és Oláh Országok a' mi hatalmas birodalmunk' élés kamarájának neveztetnek, 's a' csendességnek visszatérése és a' bátorság ezen tartományokban elkerülhetetlenül szükségesek, erre nézve parancsolatokat adtunk ki, hogy minden hüséges alattvalójink, kik a' szomszéd Országokba futottak által, mind személyekre, mind vagyonaikra nézve tellyes bátorságban 's minden Privilegiumaiknak megtartásával, minden félelem nélkül térjenek vissza 's lássanak hozzá a' földmiveléshez, és ez, valamint a' fő városban, úgy az egyéb városokban és falukban is hirdettessék ki. Illy állapotban maradjanak a' dolgok a' Fejedelemnek kineveztetéséig, 's addig a' mi meghatalmazott Biztosaink vegyék-be a' Fejedelmi jövedelmeket. 'S minthogy világos dolog mind a' Kaimakám' tudósításából, mind sok Bojarak által aláíratott kérelmekből, hogy ök hozzánk hüségesek voltak, 's magokat ártatlanul viselték: tehát mind ezeknek sietve tudtokra kell adni, hogy minden rangra és rendre való külömbség nélkül siessenek hazájokba vissza térni, mert a' mi akaratunk az, hogy

)(

minden alattvalójink csendességben 's bátorságban éljenek 's t. "

Spanyol Ország.

Párisba megérkezett az arról való bizonyos tudósítás, hogy az ifjú Doktor Mazet, a' ki Párisettel a' Sárgahideglelés' természetének kitanulása végett Barcellonaba ment vala, ott Október' 22-dikén reggel meghalt. Doktor Pariset így irt ezen szerencsétlen történetről Október' 24-dikén a' feleségéhez: — „Mazet meghalt — meghalt a' Sárgahideglelésnek minden rettentőségeivel. Én ötödik vasárnap' estve hagytam - el, és ő hétfőn reggeli 3 órakor bocsátotta - ki a' lelkét. Örömet meghaltam volna véle egygyütt, hanem barátaim' unszólo kérésseknek engedtem, a' kik kesergésemnek mértéketlen voltát látván, féltek, hogy a' rettenetes nyavalya engem' is le - ejt lábaimról, 's erre nézve elvontam magamat a' Francia Consuli házba 's t. "

A' Sárgahideglelésnek hevessége valami keveset, a' híves időnek elkövetkezésével, gyengült mostanság Barcellonaban; a' betegülők' száma kevesülni kezdett valamennyire; noha még is sokan haltak. A' legújabb laistrom szerint Október' 20-dik napjától fogva 23-dikáig 687-re telt a' halottak' száma.

Madridban illy szavakkal hirdették - ki tisztiképpen az Újságok a' Montevideóban történt változást: — "

„Spanyol Amerikában a' Montevideó tartományabeli Congressus, melly tartomány a' Portugallus sergek által már régóta elfoglaltatott, Julius' 18-dikán a' fő városban Montevideóban öszszegyülekezvén, a' Portugallus fő vezértől vett Nyilatkoztatás felett tanácskozást tartott. Ezen Nyilatkoztatásnak tartalma e' volt: — „A'

Montevideói nagyon tiszteletes Congressus' tagjai' ez: „Ő Felsége a' Portugallia Brasilia' és Algarbia' egygyesült Országok Királya, azon nálla megújítva tétetett alá - zatos kérelmet, mellyet a' Montevideói tisztikarok az ő Felsége Személyéhez intéztek a' végre, hogy az őket körülvevő veszedelmes környülállások között még meglévő egyetlenegy segedelmet, az ő tartományoknak Brasiliához lejendő csatoltatását kérjék, mint a' melly által az, a' hadakozásnak és fejetlenségnek retten - tőségeitől megmentődhetne, megfontolta. Király ő Felsége egy illy nagyon fontos dologban olly vigyázással kívánnya a' maga lépéseit tenni, melly az ő személy - nek méltóságához, principiumainak liberalisságához, 's a' Portugallus nemzetnek méltóságához illik: erre nézve tanácsosainak bölcsességével megegygyezőleg azt határozta, hogy Montevideóban Congressus hivattassék öszsze, melly a' tartomány - beli lakosoknak képét viselvén, ezen tárgy felett egész és tellyes szabadsággal tanácskozzék és határozza - meg azt, hogy azon népeknek, mellyeknek szerencséje reá bizattatott, valóságos boldogságára 's előmenetelére, legjobbnak 's a' czéllal leg megegygyezőbbnek, mit tarttson. Ha a' nagy tiszteletű Congressus jónak találja tartani azt, hogy ezen tartománynak a' Portugalliai Monárkhiával lejendő öszsze - csatoltatását dekretálja, ezen esetben reám van bizattatva Király ő Felségétől, hogy a' fő vezérséget megtartván a' vezérlésem alatt lévő sereggel a' tartomány' belső csendességének fenntartatására, a' külső bátorságra, 's a' törvényeknek ural - kodására vigyázzak. Ha pedig ellenben a' népeknek boldogságára azt találná jobbnak találni a' Congressus, hogy ezen tar - tományt valamelly más Státussal csatolja öszsze, vagy pedig hogy annak sorssát

egy, mástól senkitől nem függő Országlészeknek bocsássa alája: ezen esetben csak azt várom, hogy határozását megérthessem, 's ekkor ezen tartományt a' Királyi sergektől azonnal kiüressítem, a' nélkül, hogy, mint Királlyom' parancsolatja tartja, az eddig fennállott békeséges és barátságos állapotot félbe szakasztanám. A' tárgyának fontossága feloldoz engem' azon munkától, hogy azt javaslanom kellene a' tiszteletre méltó Congressusnak, hogy ezen határozásban nagy bölcsességgel viselkedjék. Mindeneket az a' remétség táplál, hogy határozásában vezérlő fonálnak egyedül a' tartomány' boldogságát fogja ezen nehéz környülállások között szemei előtt hordozni. Költ Montevideóban Julius 16-dikán 1821-ben. Aláírta —

„L e e o r, L a g u n a i B á r ó.

Felolvastatván a' Nyilatkozatás, a' felette való tanácskozáshoz azonnal hozzá fogott a' Congressus, 's a' tagok különböző erősségeknél felhordásával mutogatván az abból következő hasznokat, ha a' tartomány Brasiliával öszszecsatoltatna, olly tag pedig, a' ki ellenkezőt jóvállott volna, vagy a' ki az öszszecsatoltatást ellenzette volna, egy se' találtatván, meghatározatott, hogy Montevideó tartománya, a' még továbbá meghatározatandó feltételek alatt, csatoltassék Brasiliához.

Generális Riegónak a' Királyhoz küldött levelére, melyben ő azt kérte vala, hogy ügyét törvényesen vizsgáltsam meg ő Felsége, erre a' Hadiminister Don Sanchez Salvator ekképpen felelt: — „Én tudósítottam Királly ő Felségét az Úrnak azon levele felől, melyben azt kívánta, hogy az Arragoniai fő Kapitányságból lett letétetetésére nézve indittassék processus ellene. Királly ő Felsége nékem megpa-

rancsolta, hogy mondjam-meg az Úrnak, hogy minthogy ő Felségének jussa van arra, hogy a' maga hivatalából akármelyik Katona Kormányozót elhivassa, a' nélkül, hogy azok, a' kiket ezen elhivatás érdekel, magokat legkisebb tekintetben megsértetteknek lenni érezhetnék: erre nézve ezek között egygyik se' kívánhatja azt, hogy ellene ezen okon törvényes vizsgálódás indittassék. Egyéb eránt kívánnya ő Királyi Felsége, hogy lehessen olly szerencsés az Úr, hogy tarthassa-fenn azt a' jó hirtnevet, mellyet megszerezni tudott magának. Aláírta — „Sanchez Salvator.

A' rendkívül való Cortesi gyűlés folytatja tanácskozásait. Október' 21-dikén azt határozta meg, hogy valamint a' tartományok, mellyekre az Ország felosztatott, négy különböző karbeliek, úgy azoknak Polgári Kormányozóji is négy féle fizetést vegyenek, úgy mint: az első karbeliek 20,000 — a' második karbeliek 15,000 — a' harmadik karbeliek 12,500 — a' negyedik karbeliek 10,000 Frankfizetést kapjanak. — Október' 22-dikén a' Nemzeti-katonaságnak organizáltatása vétetett elé és illy határozások tétettek eránta: — A' Hadiminister' vélekedésében egyebek között az a' megjegyzésreméltó találtatott, hogy Spanyol Országának, mikor Francia Országgal hadakozni akarna, 160,000 embert kellene a' síkra kiállítani, t. i: 100,000-ret a' szabad csatázó mezőre, 20,000-ret az első és második lineában lévő váraknak megrakására, 20,000-ret a' tengerpartokon találtató fegyveres házaknak és kikötőhelyeknek védelmeztetéssekre, mint-hogy fel lehet tenni, hogy Francia Ország a' hadakozás' idején a' Spanyol partokra való kiszállást is megpróbálná, végre 20,000-ret, mint Centralis-tartaléket. A' belső szolgálatot ilyenkor a' helybeli

katonaságnak kellene tenni. A' Biztosság úgy találta a' dolgot, hogy előrevalóképpen elég leszen 87,000 emberekből álló Nemzeti-militziát határozni, 's ebben a' hadi Minister is megegyezett. Az ezen militziai Conscriptzióhoz tartoznak minden 18 esztendőt ért és 30-czat fellyül nem haladott férjfiak. A' sereg Batalionokból áll, és esztendőnként egyszer gyülekezik össze nagy sergekbe, gyakoroltatás végett, a' melly egy holnapig tart.

Zaldivárról, a' pártoskodók' egygyik Andalusiai vezéréről, azt írják, hogy a' kit illy sokat emlegettek, elvégezte katonai pályafutását. A' Cordovai Ujságban írják, hogy Kapitány A b a d olly szerencsés volt, hogy magát Zaldivárt is elfogta, 's hogy, mint az Ujságban kifejeztetik a' dolog, a' reá bízott munkát tellyesen végre hajtsa, a' fejét azonnal elüttette. — A' hasonló nagy hírű Quintana, a' Merinó Adjutánsa, a' Roai Plebánus, Arandában Oktober' 10-dikén hasonlóképpen megölettetett.

P o r t u g a l l i a.

A' Londoni Kurir ismét holmi eszmélődő jegyzéseket adott-ki a' Portugalliai Cortesi gyűlésnek végzéseiről, mellyekben ezek mondattatnak: —

„Mi vettük az Okt. 18-ikáig kijött Lisbonai Ujságleveleket. A' köz figyelmet érdeklő tárgyak ezen levelekben most csak azok, mellyek a' Corteseknek újabb üléseikben eléfordultak, 's a' mellyek között némellyek, a' mennyiben Portugallia' mostani politikai állapotjának világosítására tartoznak, valóban figyelemre méltók. Mi, midőn ezen megjegyzést teszszük, kiváltképpen a' Koronaörökösnek közelébb költ levelet forgatjuk szemünk előtt, azért leginkább, hogy az ezen levélben Brasiliáról eléforduló rajzolat nagyon szembetünőleg kimu-

tatja, hogy micsoda jövendőt várhasson ezen Ország magának. Azt jegyzé-meg a' Princz ezen levélben, hogy ő, mint Régens Princz, még most is Rio-de-Janeiróban lakik, de valóban nem több egy 'tartomány' fő Kapitányánál, minthogy a' többek között egygyik se' levelez az Országlószéki Tanácscsal, és az eránt semmi segedelemmel nem viseltetik. Ezen állapot, mint a' Princz nagyon jól megjegyzi, sem a' Királyra sem a' Koronaörökösre nézve nem tisztességes. Későbbi végzése szerént a' Cortesek' gyűlésének csakugyan úgy látszik, hogy a' Koronaörökös Rio-de-Janeiróból elhivattatván, Angliába, Franczia Országba, és Spanyol Országba fog küldettetni útozás végett, 's ezen útjában, megvilágosodott 's a' Constitúzió eránt hajlandósággal viseltető emberek által fog kísértetni. Ezen határozásnak célja az, hogy a' Princz magának a' Constitúziós Országlásról praktikus esmeretségeket gyűjttsön. Hanem, ha ő ezen esmeretségeket, tudományokat, azon személlyeknek segedelme által fogja magának szerezni, a' millyeneket e' végre nállunk az ő megvilágosodott kísérőji fognak kiválosztani, így ő a' mi Politikai intézeteinkről, 's azon Mechanismusról, a' melly által ezen Politikai intézetek nállunk mozgattatnak, nem nagyon valódi derék esmereteket fog szerezni. Egygyetlenegy bizonyos következése az illy esmerkedéseknek tévedésleszen. A' legöszszefüzetebb és számnélkül sok okokból következő látsztható munkákat szemügyre lehet venni: de azonban egy Princz avagy valamelly Státus' embere, a' ki valamelly Ország' Constitúziójának csak a' külső színét szemléli, 's annak belső részére mélyebben be nem bocsátkozik, éppen csak olly alkalmas fog lenni arra, hogy a' maga Országába

hasonlót vigyen-bé, mint valamely Mechanicus, a' ki valamely Goz. vagy Vető-mákhinát csináltatni akarna, csak annyi esmerettség után, hogy azt mozgásban szemlélte, a' nélkül, hogy ezen mákhinának belső alkatását látta volna. Franczia és Spanyol Országokban könnyebb fog lenni a' Problemának megfejtése; ott könnyebben elérhetni a' célzt; minthogy a' mi az elsőt, Franczia Országot illeti, ott a' Constitúziós Systema, csak egy olly plánta, melly még gyökeret is alig vert; Spanyol Országban pedig még éppen sincs valami efféle Systema. Hanem Angliában, már itt, mondám, a' Constitúzió egy erős Oriási tölgyfa, avagy inkább, egy, tetejeikkel a' fellegetek erő 's gyökereikkel a' föld' gyomrába bekapaszkodott felséges élő fákból álló nagy erdő."

Német Ország.

Göttingába lett megérkezésekor nagy meglepéssel megszemlélni méltóztatott Király ö Felsége azon mesterséges készületű Caroussel, a' mellyet számos, nagyon gazdag Spanyol Ritteri ruhába öltözködött Studensek, az Universitas' Istálló-vagy Lovagló-mesterének elintézése szerént, és Gróf Fugger által vezéreltetvén, a' lovaglók' udvarán csináltak. Innét hat lovas Státus-hintóba ülven, a' Phisikai tanító szálához hajtatott, a' melly különören ahoz vala elkészítette, hogy a' bemutattatandó személlyeknek udvarlásokat abban fogadja-el, Király ö Felsége. A' Curátor és Státusminister Báró Arnswald ö Exc.ja volt a' Bemutató, a' ki által az egész tanítói-kar bemutattatott, a' melly idő alatt a' Tanulók a' Caroussel helyéről a' magok' Marschaljaik által vezettetvén a' Bibliotheka' udvarára gyülekeztek, és azt különösen csak magok foglalták-el. A' Prorektor Doktor Pott Ur

tisztelő beszédére, különös kegyességgel felelt Király ö Felsége. Professor Bergmann Ur az Universitas' nevében Ödát nyújtott-be ö Felségének, mellyet deák nyelven Udvari Tanácsos Mitscherlich Ur készített: hasonlóképpen a' Tanulók is nyújtottak-be különös Deputátzió által ö Felségének egy Hymnust, német nyelven. Azok között, kikkel a' Király nagy kegyességgel beszélgetett, Orvosi fő Tanácsos Blumenbach Urat jegyzték-meg, kit a' Guelph-Rendnek közép Commendatori — Prorektor Pott, 's Titkos törvényes Tanácsos Meister Urakat pedig ugyan azon Rendnek kicsiny vagy Bitteri kereszteseivé nevezni méltóztatott ö F.ge.

Franczia Ország.

A' Király November' 5-dikén kinyitotta a' Kamarák' üléseit, melynek alkalmatossággal illy beszédet olvasott-fel: — „Üraim! én mindenkor bizakodással most pegig még kedvező kinézésekkel is nyitom meg a' ti üléseiteket. A' múlt esztendőben kéntelen valék meghívni beneteket, hogy keserveimben vegyetek részt; ma szerencsésebb vagyok, és csak hálaadással tartozom a' Mindenhatónak azon folyvást való oltalmazásáért, mellyet Franczia Országhoz mutat. A' gyermek, ki által az egek az én keservemet megnyhitették, a' közönséges boldogsággal egygyütt nevedik, és nékem meg nem szünő vigasztalást és reménséget nyujt. Ezen gyermek, a' szívem kezeskedik érte, a' mi ohajtásainknak meg fog felelni; meg fogja ö azt a' szeretetet érdemelni, mellyet néki az én népeim már a' bölcsőben ajándékoznak. Az én idegen Udvarok eránt való állapotom félbeszakadás nélkül barátságos volt, és én meggyőződéssel hiszem, hogy tartós is fog lenni. Napkeletet nagy inségek látogatják. Mi remélni akarjuk, hogy ezek is közelite-

nek végezeljök felé, és hogy a' minden Hatalmasságok jó egygyetértése eszközök fog arra találni, hogy a' Religiónak, Politikának, és Emberiségnek igazságos kívánságai kielégíttessenek. Az a' tengeri erő, mellyet én ezen környülállások között a' Levantei tengerekre küldöttem, elérte az elejébe szabotott célát. Alattvalójim hathatósan védelmeztettek, és már szerencsétlenek eránt is hathatós segedelemmel voltak. Spanyol Országának egy részét veszedelmes ostorpusztítja. Én szoros eszközököt vétettem elé, hogy száraz és tengeri határaink a' ragadó nyavalyától megőriztessenek 's a' kiadatott rendszabásoknak megtartatására pontosan vigyáztatni fogok. Ha belső állapotunkra fordítjuk szemünket, melly méltó okokat találunk arra, hogy a' Gondviselésnek hála adjunk. A' szorgalmatoskodásnak, mezeti munkának, és mesterségeknek tapasztaltatható előmeneteleik, kereskedésünknek virágzását bizonyítják, 's a' közönséges boldogságot nem soká újabb közösülési, és eszerelési utak fogják az Országának minden részeire kiterjeszteni. A' finántzia gyarapodása, a' számadásoknak tisztasága, 's a' tett ígéreteknél hűségesebb betöltetések, a' közönséges hitelt megerősítették 's a' Státus' segedelemkútfejeit megsaporították. Az az időpont, melyben benneteket összehivattalak 's azon parancsolatom, hogy a' finántziai törvények haladék nélkül előtekbe terjesztessenek, elégségesen bizonyítják azt, hogy az előreképpen való credithkéreseknél véget akarok vettetni. A' Kamarák ketségénkívül buzgósággal elősegélleni fogják célzásaimat. Szerencsés fekvésünk 's a' külső és belső csendességnek visszatérése megengedték, hogy a' legterhesebb adókat, mellyek a' földtulajdont nyomván, az új természetést éppen a' gyökerén bántják, kissebbítsük. Ezen kissebbítéssel egész-

szen élni fognak jövődöben a' mi adófizetőjünk. Ohajtom, hogy lassanként és mi-hellyest az Ország szükségei 's méltósága megengedik, az adónak minden külömbkülömb nemei megvizgáltassanak, a' lehetőségig megkönnyebbíttessenek, vagy jobb módon osztattassanak-fel. A' törvények tiszteltetnek, 's azok, kikre én az azoknak betölttetéseket tárgyazó hatalmat biztam, azoknak lelkével naponként esmeretesebbek; fegyveres sergeim között rend és fenyték uralkodik. Az indulatoskodások mindenütt csendesednek; a' bizodalatlanság oszlik; 's örömmel megesmerem Uraim, hogy ti mind ezekben részes munkások voltatok hív segedelmetek által. Maradjunk-meg azon hasznos eszközök mellett, mellyeknek illy jó resultatumokat kell tulajdonitanunk. Maradjunk-meg abban a' célzásai és iparkodási egységben, melly által a' gonoszságot illy hathatósan kivetkeztettük fegyvereiből, 's a' melly által a' nyughatatlankodás és rendetlenség' lelkének utolsó iparkodásai elnyomattattak. Ez Európának csendességét se' kevesebbé érdekli, mint a' magunkét. Illy módon mind azok a' nemes érzések kifejtődnek, mellyekkel, mint én tudom, a' szívek tele vagynak; és ti eszserént az én népeim' háládatosságán, szeretetén, 's tiszteletén egy illy thrónusnak vetitek-meg talpkövet, melly annak mindek szabadságait védelmezni fogja."

Magyar Ország.

Soprony, Mindszenthava 2-dikán, 1821. — A' Felsőbség azon kegyelmes rendelése szerént, melyben az kívántatik, hogy ennekutánna a' Protestáns fobb Oskolákban is Mindszenthava első napjával kezdődjenek, Kisaszszonyhava utolsó napjaival pedig végződjenek az oskolai esztendők, ma, úgymint Mindszenthava 2-dikán kezdődött a' Sopronyi Ev. Lyceumban a' tudományok cursusa. — Nem an-

nyira ezen legújabb rendszabás, mint némely Erdemes Tanítók változása 's elállása tette nevezetessé, sőt megemléítésre igen méltóvá ezen beállott iskolai új esztendő. — Ugyan is T. T. Magda Pál Urnak Carlovitzba lett költözésével, a' Philosophia, Historia és Statisticai Cathedra megüresedvén, ezen fő tudományoknak rendes Tanítójává T. T. Ódor István Ur választatott. Ezen lépéssel a' Grammatica Classis megfosztatván Tanítójától, T. T. Szabó József Urnak fellyebb vitelével, ki mostanság az úgynevezett Donatistákat (a' deák nyelvet tanulni kezdőket) tanította, megvigasztaltatott; ennek helyébe pedig Sztrokay Ignácz Ur Kőszegi deák Professor választatott. — Az illy változás és tanítói beiktatás mindég különös megünnepléssel szokott a' fenn említett Lyceumban tartatni, az idén is következő módon vitetett végbe a' solennitás:

Midőn már a' számos tanuló ifjuság a' téres auditoriumban özsze gyülekezett, bévezettettek a' Lyceum Nagy Tiszteletű Rectora T. T. N. Megyeri Rajts Péter Ur által, az iskolai intézet T. T. Maecenásai, egyéb számos, részint a' tanuló ifjuság szüléiből, részint egyedül tsak ezen solennitás kedviért özsze sereglett külömbféle karakterbéli Urakból álló halgatókkal együtt. Mihelyest ezek mind rendre helyet foglaltak, az egész gyülekezet áhitatos éneklés és buzgó könyörgésben esdeklett, a' Mindenhatónak menyei kegyelméért. Erre tsendesség következőn, felolvastatott a' Sopronyi N. Convent Notáriussa által azon Protocollumi Extractus, melly szerént történt a' már fellyebb említett tanítói választás. Már most Fő Tisztelendő Kis János Ur, a' Dunán túl lévő A. C. tartó Gyülekezetek' Nagy Érdemű Superintendense egyik Sopronyi Német Prédikátor állott fel, egy ezen alkalmatosságra

készített rövid, de igen lelkes deák Oratioval. Fontos beszédjének tárgya a' tanítóknak főbb kötelességeit foglalta magában, a' hol is különösen négy pontokat kívánt, az újan választott Tanítóknak szívükre kötni: 1)ször a' tanító tudja a' mit tanítani akar; 2)ször tanításában a' legjobb módot kövesse; 3)ször a' tanulók eránt indulatain uralkodni tudjon; 4)ször pedig és különösen jó erköltseivel tanítványai előtt tündököljön. Ezen Classicus Auctorok sok szép mondásaival diszeskedő, és minden figyelmező halgatónak várakozását kellemetessen kimerítő Orátort felváltotta, T. T. Ódor István Ur a' Philosophiának újan választott Professora, ki is tsak röviden adta elő, hogy bár igen fontosak legyenek a' most reábízott tudományok; tellyes tehetségéből igyekszik még is mind azoknak megfelelni. Helyes és új hivataljához igen illendő módon mutatta meg továbbá T. T. Szabó József Ur, melly külömbség legyen a' Grammaticusok és Grammatisták között; elő adván röviden azon tulajdonságokat, mellyek mindazokban, mind pedig ezekben különösen megkívántatnak. Ez után T. Sztrohay Ignácz Ur Donatisták Tanítója igyekezett két okokból behizonyítani, hogy minden ember köteles a' világnak használni. Végtére egy Primanus megköszöntvén az egész tanuló ifjuság nevében az újan választott Tanító Urakat, minekutánna még előbb az újan elnyert Classisok kultsait ugyan ezeknek a' Nagy Tiszteletű Rector Ur által adta; a' számos jelenlévő halgatóság és tanuló ifjuság eloszlásával vége lett a' beiktatási solennitásnak. — Éljenek még sok esztendőig ezen derék Lyceumnak minden rendbeli igaz Maecenásai és Pártfogói! Éljenek szerentséssén és tellyes megelegetéssel minden fáradhatatlan Tanítói, hogy a' virágzó ifjuságot, az emberiségnek köz-

hasznára, a' Hazának pedig és édes Nemzetünknek különös ditsőségére még soká nevelhessék!!
F. J.

L i t e r a t u r a.

Kis Biblia, avagy a' Keresztyénnek hite és kötelességei a' szent Írás szavaival. Ezt megelőzi a' Bibliáról 's annak olvasásáról való elmélkedés, és az Anyaszentegyháznak világos szava szent és nagy tiszteletű Tanítóinak Munkáiban a' Biblia közönséges olvasásának kötelező és hasznos voltáról. Egybeszerkeztette 's fordította Igaz Sámuel. Második Kiadás, az 1820adiki szerént. Bétsben, Ns. Ghelen Örökösínél. 1821. 8-ad rét. 232 lap.

Az Előszóban így fejezi ki magát a' Fordító: „Jelenvaló Munka, mellyet Stevenson Anglus Tudósnak írásaiból Professor Beck német nyelven adott ki, a' KeresztyénHitnek Tudományát annak Ágazatai szerént a' szent Írásnak tulajdon szavaival adja-elő; a' szent Írásbéli Helyeknek tárgyaikra nézve pedig Concordantzia gyanánt szolgálhat. Magában foglalja ez kevés árkusokon a' szent Írásnak egész Summáját, mellyet egyszersmind öszvefüggésben alkat-öszve. Egybeszerkezteti az itt-ott elszórt jeles mondásokat; segíti az emlékezőtehetséget. Oktatást, épületet vehetnek ebből gyermekek és megért emberek, még pedig nem emberi böltseségnek, hanem a' szent Léleknek szavaival. Tanátsot talál ebben a' tudatlan, valahányszor Hitének Ágazatiról, avagy életének tisztéről gondolkodik; a' Tudós pedig alkalmat lel, hogy valamit hosszasan hallott vagy olvasott, kevés órák alatt elméjében megújítsa. Szülék, Oskola-Tanítók, a' legfontosabb mondásokat vehetik

belőle, hogy azokat gyermekeiknek, 's tanítványiknak szívekre kössék.“

Az egész Munka IX fő Szakaszokra oszlik: I. A' szent Írásról. II. Az Istennek természetéről és tulajdonságairól III. Az emberről a' természet állapotjában. IV. Az embernek a' Jépus Kristus által való megváltatásáról. V. Az Evangyéliomi Kegyelem-szövetségnek feltételei. VI. Isten eránt való kötelességeink. VII. Felebarátink eránt való kötelességeink. VIII. Magunk eránt való kötelességeink. IX. Jutalmak és büntetések. A' kisebb Osztályoknak megnevezéseket, mellyekben mind azon tárgyakat megtalálja az Olvasó, valamellyek csak a' fő Szakaszok alá tartozhatnak, itt a' hely nem engedi. A' Munkának hosszas ajánlását feleslegvalóvé tévé annak magajánlása, midon két esztendő alatt kétszeri nyomtatása jelene-meg, melly nem mindennapi történet honni Literaturánkban. Ezen 2dik Kiadásnak hibátlan nyomtatása az elsővel vetekedik, mely tulajdonság az ily nemű munkákban, a' számtalan sz. Írásbéli helyeknek minden lap alatt való felhordások miatt, igen ritka; betűji nagyobbak, 's ennél fogva a' gyengébb látású Öregek is könnyen olvashatják; papirossa jó, tömött; árja 2 f. V. Czban igen mértékletes. Bécsből Prof. Tek. Márton József Úrtól vitethetik a' hazai Könyvárosok, kik közül a' következőknél már találtatik: Pozsonyban: Schwaiger András; Pesten: Eggenberger József és Müller József Uraknál; Debreczenben: Özvegy Csáthy Györgyné Asszonynál. Úgy: Miskolczon: T. T. Igaz Sámuel, Pred.; S. N. Patakon: T. T. Kalniczki Benedek Prof. Uraknál.